

Ook in Engeland heeft de kwestie de aandacht. De flatterende terminologie, die van geboorte-controle spreekt, als er op geboorte-verhinderend aangevoerd wordt, heeft ook daar haar invloed ten kwade geoeft. De „Daily Telegraph“ heeft in de laatste weken een lange reeks van ingezonden stukken te verwerken gekregen, die alle zich met het thema bezig houden. Opvallend is daarbij de vrijmoedigheid, waarmee door mannen en vrouwen het pro en contra bepleit wordt. Allerlei motieven worden aangegeven, onderscheiden „gezichtspunten“ „geopend“. Hoeveel kamers het huis heeft? Of er waterleiding is? Hoe groot het inkomen is? Hoeveel tijd de vrouw des huizes overhoudt voor kerk, vrouwenbond en unie van moeders, of ook voor het zangkoor? Hoeveel geld er nog overblijft, als eerst de noodige auto is aangeschaft en onderhoudbaar gebleken? Of men in een flat woont, ja dan neen? Of niet de oorlogen zullen ophouden, als de menschen van middelbaren leeftijd weigeren, het er voor noodige menschenmateriaal in het leven te roepen? Of de staat wil bijspringen, ja dan neen? Of er dienstpersoneel genoeg beschikbaar is? Of de gezondheid der moeder geen schade lijdt na de geboorte? Of de dokters wel even secuur hun aandacht geven aan die post-natale gezondheid, als zij het doen aan de ante-natale? En of in verband daarmee de staat de geneesheeren wel voldoende examineert en controleert? Of de „physical fitness“ der vrouw wel verzekerd is onder dergelijke om wrak roepende toestanden op medisch gebied?

Al deze en dergelijke vraagpunten krijgen een beurt in — let wel — slechts twee nummers van „The Daily Telegraph“. En dan te bedenken, dat er natuurlijk veel meer niet dan wel in de krant komt van alles, wat op dit gebied de hooften bezig houdt. Om nu maar te zwijgen van het motief, dat een roomsch passieprediker in zijn radiotoespraak in de lijdensweken 1937 moet hebben aangesneden, waar iemand me dezer dagen verzekerde, uit 's mans mond gehoord te hebben: „en dan is daar ook nog die vervloekte slanke lijn...“ Behalve den roomschen oratorischen stijl herkent men ook de bekendheid met de „psychologie der moderne dame“ in deze letterlijk aangehaalde woorden.

Temidden van al die uitlatingen der „belanghebbenden“ zelf (typisch, dat 't vooral vrouwen zijn, en dat zij zich boven anderen als zoodanig aandienen), staan dan echter in de „Daily Telegraph“ eenige professorale vertoogen, die komen aantoonen, dat we allen „belanghebbenden“ zijn, dat Engeland sterven gaat, dat zijn cultuur verdwijnen gaat, en dat we in dit alles niet met een toekomstprobleem, doch met een directe vraag van het levende heden te doen hebben. Het is Prof. A. M. Carr-Saunders, die in een polemie met Dr Enid Charles eens wil berekenen, hoe het loopen zal met de toekomst van Engeland.

In deze artikelen wordt o.m. aangewezen, hoe men niet moet rekenen. Een recente berekening had volgende cijfers gegeven: indien immigratie en emigratie verlopen gelijk tot nu toe, en indien de percentages der geboortefrequentie plus de sterftecijfers blijven zoals ze thans zijn, dan zal de bevolking van Engeland en Wales, die thans ongeveer 41 miljoen bedraagt, in het jaar 1970 tot ongeveer 37, in 2000 tot ongeveer 28, in 2035 tot ongeveer 20 miljoen gedaald zijn. D.w.z. de helft minder binnen één eeuw. Van dezelfde hand was evenwel nog een tweede cijferreeks gegeven. Indien de immigratiefactor wordt uitgeschakeld, en indien het sterftecijfer tot aan 1965, en het geboortecijfer tot aan

1985 zich zullen blijven bewegen in dalende lijn, zoo als ze in den laatsten tijd dit deden, dan zal de bevolking in 1970 ongeveer 34, in 2000 ongeveer 18 en in 2035 ongeveer 4 à 5 miljoen bedragen! Dat ziet er dus al weer heel anders uit.

Nu meent Prof. Carr-Saunders, dat zoowel de tweede als de eerste berekening te simplistisch is, en verscheiden factoren, die in de konkrete werkelijkheid optreden zullen, verwaarloost. Maar dit oordeel wil allerminst dienen, om het sombere beeld wat op te vroolijken. Integendeel. Brengt men de factoren, die volgens Schr. moeten meetellen, alle in rekening, dan blijkt het jaar 1970 een jaar van acute, sterke, onherroepelijke daling te zullen worden. We zullen in de finesses van deze berekening het betoog niet volgen. We stippen slechts de volgende bijzonderheden daaruit aan:

1o. de medische wetenschap gaat nog steeds vooruit; men denke evenwel niet, dat daardoor de kleinere gezinnen voldoende zullen zijn, omdat (in tegenstelling met vroeger) ook blijft leven al wat geboren wordt. De kans op verlenging van het leven in tegenstelling met vroeger, is niet over vele leeftijden precies even groot; onder de 50 jaar is die kans bij den huidige stand der medische wetenschap geringer dan men vaak aanneemt. Het meeste profijt van betere gezondheidsbescherming wordt genoten door degenen, die boven de 50 jaar, d.w.z. over de grens van het kinderen krijgen heen gekomen zijn;

2o. de minder goed gesitueerden, die tot nu toe het grootste getal kinderen hadden, gaan ook al meer en meer hun gezin beperken;

3o. de bevolking zal door deze en andere oorzaken tegen 1970 tot beneden de 37 miljoen gedaald zijn;

4o. zelfs al zouden de menschen weer tot andere inzichten komen, dan zou gelijk steeds ook deze omkeer toch langzaam gaan; geen reden is er dan om te verwachten, dat vóór 1970 het beeld zich sterk wijzigen zal; en daarna zal de daling scherp en drastisch zijn.

Prof. Carr-Saunders werd na de hier bedoelde publicatie bestreden door Lord Raglan. Deze merkte enkele dagen later in de „Daily Telegraph“ op, dat het toch heusch zoo erg niet was, indien over een eeuw de bevolking van Engeland tot 5 miljoen gedaald zou zijn. In den tijd van Koningin Elisabeth waren er ook maar 5 miljoen. En is de periode van toen niet een tijd om trotsch op te wezen? Heeft het toenmalige Engeland niet een eigen cultuur geschapen? Waarom zou dat niet weer kunnen?

Prof. Carr-Saunders heeft hierop geantwoord, dat het een heel verschil maakt, of er 5000.000 zijn in de stijgende, dan wel in de dalende lijn. Op 't oogenblik zijn er op elke 100 menschen ongeveer 24 onder de 15, 64 tusschen de 15 en 60, 12 boven de 60 jaar. Daalt de bevolking in een eeuw tot 5 miljoen, dan zullen er op de 100 menschen 3 onder de 15, 40 tusschen de 15 en 60, en 57 over de 60 jaar zijn. „A state of things in which, out of every 33 people taken at random, 19 are over 60, 13 are between 15 and 60, and only one under 15, is certainly a threat to any civilisation.“ Een vijf miljoen, aldus samengesteld, zou niet de kracht kunnen ontplooiën, die in den tijd van Elisabeth groote dingen tot stand gebracht heeft. In haar tijd waren de 5 miljoen anders saamgesteld.

De opmerking van Lord Raglan lijkt me nog al onnoozel, als ik het zeggen mag; men denke slechts aan de totaal andere productievijze, en cultuur-mogelijkheden. Maar dat heeft met ons artikel niets meer

te maken. We wilden eens even doen zien, hoe opschrikkend cijfers kunnen zijn. We gaan straks Dr Kuyper herdenken. Die schreef eens een mooi hoofdstuk over het Calvinisme in de geschiedenis. Als dat er niet geweest was, zou de geschiedenis van Europa en Amerika anders gelopen zijn...

Welnu, ik weet niet, en ik wil het ook niet weten, maar God weet het, hoeveel Calvinisten over enkele weken ook over het Calvinisme in de geschiedenis zullen roemen, terwijl zij, ja, ook zij hun invloed op de geschiedenis van Nederland (verder zien we maar niet meer), gaan inboeten — in hun binnenste binnenkamer. Over een eeuw zal de bevolking van Nederland wel niet tot een achtste van het tegenwoordige getal geslonken zijn. Dat het nog geen achtste zal zijn, indien (wat ik niet beoordeelen kan), het in Engeland wel een achtste zou geworden zijn, dat is de invloed, die het Calvinisme thans „nog“ heeft. Nog. Maar indien die Calvinisten nu maar heel gewoon gehoorzaam bleven en temidden van een onrustig volk hun eigen rust bewaarden, en het doopvont mooi vonden, niet na, doch vóór hun geboortegeschiedenissen, dan zou hun invloed in Nederland over een eeuw stellig veel grooter zijn dan hij nu metterdaad wezen zal.

„To have civilisation, we must have population“, zegt Prof. Carr-Saunders. In Psalm 8 is het veel beter gezegd, en is iets anders gezegd. Maar wie „mediteert“ in een dagboek over het motief van Psalm 8: zuigelingen tegen den dag van den Antichrist? Ach, we hooren ook allemaal troost-redenen. De krijgsmuziek is voor jubilea en toogdagen.

K. S.

Een Hollandsche beurtschipper.

Herman de Man: Kapitein Aart Lutijn.
— Bosch & Keuning, Baarn. 1937.

Herman de Man behoort tot de vruchtbaarste schrijvers van de laatste jaren. Snel volgen zijn boeken elkaar op. Bijna steeds spelen ze langs de Lek en den Hollandschen IJssel, zoodat hij vooral streekromans geeft. Na „De barre winter van '90“ en „Scheepswerf de Kroonprinses“, komt hij nu weer uit met een boek dat de beurtvaart op de Lek behandelt.

Heelemaal juist is dit niet, want wel krijgt men een heel goeden kijk op het leven aan boord van zoo'n klein stoomscheepje, maar dat is slechts bijzaak. Hoofdmotief is het leven en bedrijf van een der opvarenden, die van dekknecht opklom tot kapitein bij de beurtvaart.

Een eigenaardig man wordt hier geteekend, een type dat den laatsten tijd meer in de literatuur naar voren komt, en wel dat van den christelijken weldoener.

Onwillekeurig doemt voor den lezer op het beeld van „De Rijke Man“ van Arthur van Schendel, die, getroffen door een tekst uit den bijbel, zijn gehele leven besteedt om wel te doen. Na zijn eigen ontzaglijk vermogen en de groote schatten die hij erfde, aan behoeftigen en oplichters te

Zijn dood.

Tenslotte laat ik nog volgen het korte verhaal van den marteldood van Guido de Brès en Peregrin de la Grange. Het is niet erg vlot geschreven, maar in zijn eenvoudigheid toch zeer aangrijpend.

De dood van deze twee dienaren Gods, predikanten der Gereformeerde Kerk van Valenciennes, te weten de heer Guy en de heer De la Grange, en van andere gevangenen op eenzelfde dag voor een zelfde zaak ter dood gebracht, zooals dat alles getrouwelijk op schrift gesteld is in den brief, welke hier volgt:

Zeër dierbare broeders, wij hebben u in kennis willen stellen van het gelukkige verscheiden van onze beide broeders en predikanten, te weten Guy de Brès en De Peregrin de la Grange, die na gevangen gehouden te zijn geweest sinds den elfden April, 1567, tot den laatsten Mei van voornoemd jaar, ten slotte ter dood veroordeeld zijn, namelijk, om opgehangen te worden op de markt vóór het raadhuis. Terwijl zij al den tijd van hun gevangenschap zich in hun boeien opgewekt gevoeld hebben, veranderden zij ook gansch niet aan het einde daarvan. Want toen op den laatsten Zaterdag van Mei de Provoost der troepen hen tegen drie uur 's morgens kwam zeggen, dat zij zich op den dood moesten voorbereiden omstreeks tegen zes uur, begonnen deze dienaren van 't Evangelie God te loven en den Provoost te bedanken voor 't goede nieuws, dat hij hun bracht.

Kort nadat zij opgestaan waren betrad de heer Guy het voorplein, om al de andere gevangenen te groeten en terwijl hij hun zijn vreugde betuigde, sprak hij tot hen op deze wijze: Mijne broeders, ik ben heden ter dood veroordeeld om de leer van den Zoon Gods: Hij zij hiervoor geprezen. Ik ben er zeer blij om. Ik had nooit gedacht, dat God mij zulk een eer zou bewijzen. Ik voel mijn hart (lett. aangezicht) zwellen van genade, welke God meer en meer op mij laat nederdalen; en ik word van minuut tot minuut gesterkt. Mijn

hebben bes in behoefte die door zij kelijk lijkt.

Dit laatste nieuwe sche te zeer me roman te s strijd komt om een alle menging van boek juist

Kapitein familie. De op het lat tante, die op zijn s kunnen ve leiden, wor overgedrag Hij ziet he over te ne goeiden jo en zusters.

Gemakkel leven op d verschillend spoedig uit verjaardag Die echter gen hem zo en van alle meent hij te wordt hij e kers en di bestolen, m De angst v dat hij noo stallen aan dit ook vi daarvoor is der broers, noodig heb Hij komt s steeds op e menschlieve

Toch blij broers, die maar op h zich willen zuster, stee ten slotte, a wordt Aart hem en zi de zorg v deren. Tens om op hel kan een L wordt dan nomen kin

Prachtig tot den din den christen voor den n tegen wien hij hem zie nistischen r

hart spring

Vervolger moet te h niets was: plaats uit e gelukkig (Geest, wa arbeid.

Hij verzo dig en stan Zoon Gods verzekere was. Zooda gehandhaa schop van En ik zal aanschijs v te doen teg de vijander ons zullen kelen, ten brengen er geweten. V dan daarna binnenste d urende h het een go

Daarop v zeker gesch nen; hij an niet meer gaan om ir zeide hij, heen om in op aarde g ik heb mijr zijnde aan wordt voor welke de zal geven. opgewekt e vleugels he

POPULAIR-WETEN: SCHADDELUKE SCHETSEN

Uit het Martyrium van Guido de Brès.

V. (Slot.)

Het slot!) van den troostbrief, welke Guido de Brès aan zijn moederschreef.

Tenslotte, goede moeder, bid ik u, dat ge u in uw verdrukking een moedige vrouw moogt be toonen, en ge deze beproeving als u van God toe gezonden, met geduld en blijmoedigheid moogt dragen, wetende, dat het het welbehagen Gods is, hetwelk men in geen enkel opzicht mag weder staan, al zou men het ook kunnen.

Leef het overige van uw dagen in de vreeze Gods, blij mijner gedachtig, ook zooals ik mijn God gediend heb tot in den dood. Ik blijf u steeds, zoolang gij in deze wereld nog zult leven, mijn arme vrouw en kleine kinderen bevelen. Zij verliezen hun vader in hun prille jeugd. Ik bid den Heere mijn God met mijn gehele hart, dat Hij hun een ontfermend en barmhartig Vader zij, en dat Hij hun van hun jeugd af aan geve zijn Heiligen Geest en hen in Zijn vreeze doe wandelen al den tijd van hun leven.

Ik vraag Hem zonder ophouden, dat Hij mij wel doe hierin, dat Hij zich de man mijner arme weduwe betoone en haar zegene en altoos genadig zij.

Ik ben blij, dat zij zich met haar kinderen naar Sedan begeven heeft: dit geeft mij eenige vertroosting en rust.

En hoewel zij van u en mijn broeders verwij

1) Daar de troostbrief van zijn moeder te lang is om hier nog in zijn geheel te worden opgenomen, beperken we ons tot het slot.